

ဖွဲ့စည်းရန်ကျိပ်စု့ဂုဏ်ဝီသနူဒီး နုဆာန်တင်အိန်ယာသုန်တဖန်

အဆင့် ၄

ဖွဲ့စည်းရန်ကျိပ်စု့ဂုဏ်ဝီသနူဒီး
နုဆာန်တင်အိန်ယာသုန်တဖန်

လံာ်တင်မလိကျိန်ဘာဝဲ တင်ဂုဏ်ကျိန်သုန်တဖန်

- ၁ ဘဉ်လွဲတင်လုးထီၣ်ကွဲၣ်နုဆာန်တင်အိန်ယာတဖန်နုၣ်အိန်လဲၣ်တင်လီၤဖဲလဲၣ်
- ၂ တင်ဟံးနုၣ်မုၢ်ဒါဘဉ်ယးနုဆာန်တင်အိန်ယာနုၣ်ကျိယုထာသုန်တဖန်အိန်မနုၣ်လဲၣ်
- ၃ တင်နီၤလီၤမိသွဲကျိန်စုသုန်တဖန် ဘဉ်လွဲတင်ဒီးနုၣ်အိၤလုနုဆာန်တင်အိန်ယာနုၣ်ကျိယုထာတဖန်အိန်မနုၣ်လဲၣ်
- ၄ တင်ဒီးနုၣ်မိသွဲကျိန်စုလုနုဆာန်တင်အိန်ယာသုန်တဖန်နုၣ်မဟာၣ်ဒီးကျိန်စုတင်ဘဉ်ဘျးအထိးနီၤတဖန်အိန်လဲၣ်
- ၅ ဘဉ်လွဲနုဆာန်တင်အိန်ယာမိသွဲကျိန်စု တင်တထဲသီးတုၤသီးတင်ပိၣ်လွဲထီၣ်အိန်တဖန်

4 FISCAL FEDERALISM AND NATURAL RESOURCES | PAGE 69

ဝီၵ်းသြသ့ၵ်းတဖၵ်းလၢ လံာ်တၢ်မၤလိအံၤအပူၤ

ကျိၵ်းစ့တၢ်ဘၵ်းဘျုးအထိးနါတဖၵ်း

ပုၤတၢ်မၤစ့ၵ်းစ့ၵ်းကဘၵ်းဟ့ၵ်းဝဲခိၵ်းဒီးပုၤတၢ်မၤစ့ၵ်းစ့ၵ်းအတၢ်ဘၵ်းဘျုး
ဘၵ်းဖျိၵ်းအဘၵ်းစၢတၢ်လိအိၵ်းသး

တၢ်ဟ့ၵ်းလိစ့ၵ်းလၢတၢ်ထီၵ်းယုၤတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး

ကျိၵ်းစ့တၢ်ဟ့ၵ်းလိစ့ၵ်းလၢတၢ်ထီၵ်းယုၤတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး
ကထီၵ်းယုၤကျိၵ်းစ့တၢ်ဟ့ၵ်းလိစ့ၵ်းလၢတၢ်ထီၵ်းယုၤတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး
အတၢ်လၢာ်ဘၵ်းလၢာ်စ့ၵ်းလၢတၢ်ထီၵ်းယုၤတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး

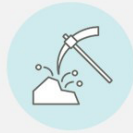
တၢ်ဒီးလဲလိဘၵ်းထွဲန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢတဖၵ်း

ခိၵ်းကျိၵ်းစ့ဝဲလၢာ်အထိးနါတၢ်လၢာ်ဘၵ်းလၢာ်စ့ၵ်းလၢတၢ်ထီၵ်းယုၤတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး
ထီၵ်းန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢအပူၤတၢ်ကျိၵ်းစ့ထွဲန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢအပူၤဒီး
တၢ်ဘၵ်းလိးက့ၤစ့အိၵ်းလိးအပူၤဒီးတၢ်အကုၤအကသ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းလိး

တၢ်ပာ်းန့ၵ်းမုၢ်ဒါဘၵ်းထွဲန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢ

တၢ်ပာ်းဘၵ်းအကစၢ်ဒီးတၢ်ပာ်းကျိၵ်းစ့ထွဲန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢတဖၵ်း

န့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢသ့ၵ်းတဖၵ်းလၢကီၢ်ပယီၤပူၤ

- တၢ်ရုၵ်းထုးထီၵ်းန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢန့ၵ်းမုၢ်ဒါဘၵ်းကီၢ်ပယီၤအမုၢ်ကျိၵ်းစ့ၵ်းကံၢ်ဘၵ်းခိၵ်းသ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းလိး
- ဝဲၵျဲၵျဲ-ၵျဲၵျဲန့ၵ်းကီၢ်ပယီၤအပနံၵ်းပာ်းထီၵ်းဆူတၢ်ရုၵ်းသ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းဘုးထီၵ်းဝဲလၢ(၇၀)မ့ၢ်ကယၢ
ယာ်ယာ်အိၵ်းဟဲဒ်လၢန့ၵ်းကံၢ်သဝံၤစၢၢ်ပူၤထုးပူၤဒီးသ့ၵ်းတၢ်ဖိတၢ်လံာ်သ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းလိး
- န့ၵ်းကံၢ်သဝံၤန့ၵ်းမုၢ်ဒါဘၵ်းကီၢ်ပယီၤအပနံၵ်းပာ်းထီၵ်းအခိၵ်းသ့ၵ်းန့ၵ်းလိး ဝဲၵျဲၵျဲ-ၵျဲၵျဲန့ၵ်းပနံၵ်းပာ်း
ထီၵ်းဆူတၢ်ရုၵ်းအိၵ်းဝဲ(၅၀)မ့ၢ်ကယၢဒီးကျိၵ်းစ့ဟဲဒ်လိးဝဲ အမဲရကၵ်းဒီလၢအကက့ၢ်ၤ၃,၁၀၀န့ၵ်းလိး
- ဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ရုၵ်းတၢ်ထံၵ်းလိာ်စံးကတိၢ်တၢ်သ့ၵ်းတဖၵ်းအပူၤန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢန့ၵ်းမုၢ်ဒါဘၵ်းတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီ
အခိၵ်းသ့ၵ်းတဖၵ်းလၢတၢ်ကဘၵ်းစံးကတိၢ်အိၵ်းန့ၵ်းလိး ဝဲဒ်ရၵ်းသန့မုၢ်ဂုၤမုၢ်ကျိၵ်းစ့ၵ်းမုၢ်ဂုၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီ
သ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းမုၢ်ဒါဘၵ်းတၢ်ဝီသ့ၵ်းတဖၵ်းလၢအဘၵ်းထွဲဘျုးဝဲလိာ်အသးန့ၵ်းလိး
- ကျဲသ့ၵ်းတဖၵ်းလၢတၢ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၵ်းတၢ်ပာ်းကျိၵ်းစ့ထွဲန့ၵ်းတၢ်အိၵ်းယၢဒီးတၢ်နီၤလိာ်တၢ်ဘၵ်းဘျုးတဖၵ်းအကီၢ်န့ၵ်း
မုၢ်တၢ်သ့ၵ်းတဖၵ်းလၢအဘၵ်းထွဲဒီးဖိလိာ်စံၵ်းဝီဒီးတၢ်ဆိတလဲဘၵ်းဘၵ်းတၢ်ရုၵ်းသ့ၵ်းတဖၵ်းန့ၵ်းလိး

နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢသ့ဉ်တဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ

- ၂၀၁၅ကီၢ်ပယီၤစၢ်ပူၤထးပူၤသဲစးတၢ်ဘျူန့ဉ်မ့ၢ်အဘိဉ်ဘၣ်က့ၤဝဲၣ်၁၉၉၄စၢ်ပူၤထးပူၤသဲစးတၢ်ဘျူသ့ဉ်တဖၣ် (ဘျူဘိဉ်ကရၢသဲစးနီဉ်ဂံၢ်၈/၉၄)န့ဉ်လီၤတၢ်ကွဲးဟံးလီၤသဲစးတၢ်ဘျူအံၤဆၢကတီၢ်ယံာ်ဝဲၣ်ခိဉ် ခိဖျိတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအိဉ်ဝဲၣ်လတၢ်ဘျူဘိဉ်ဆိတၢ်မၤဒီးတၢ်ကွဲးဟံးလီၤတၢ်မၤကျဲတၢ်ဘျူသ့ဉ်တဖၣ်အယံန့ဉ်လီၤ.
- ထံကီၢ်ပဘၣ်မ့ၢ်က့ၢ်ဝဲၣ်ကွၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ဉ်တဖၣ်န့ဉ်ယုန့ဉ်ဝဲၣ်ခိဉ်က့ၢ်ဝဲၣ်ဟံးန့ဉ်အခိဉ်သ့ဉ်အကီၢ်(၅၀ မျးကယၤ)န့ဉ်လီၤ.အါတက့ၢ်တၢ်ဟံးန့ဉ်တဖၣ်အံၤအိဉ်ဟံးလတၢ်ထးထီဉ်တၢ်အိဉ်ယၢသ့ဉ် တဖၣ်လၢပဒိဉ်အခါခဲးန့ဉ်လီၤ.ကီၢ်ပယီၤရၢဉ်နီဉ်ဒီးကံးသဝံတၢ်ဖဲတၢ်မၤ(MOGE),ကီၢ်ပယီၤလၢဂံၢ်လုာ် ဒိဉ်ပုဒိဉ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤ(MGE),ဒီးကီၢ်ပယီၤသ့ဉ်တဖၣ်မၤ(MTE)တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲၣ်ထံကီၢ်ပဘၣ် မ့ၢ်က့ၢ်ဝဲၣ်ကွၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤ(SEEs)အဒိဉ်ကတၢ်ဒီးအဂံၢ်အဘိဉ်သ့ဉ်ကတၢ်သ့ဉ်တဖၣ်အကျိတၢ်နီၤန့ဉ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲၣ်ဟံးဒိဉ်ခိဉ်ဘျူန့ဉ်နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢ,တၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးတၢ်အိဉ်ဖျိဖျိဖျါကျိကရၢတဖၣ်အံၤ(Extractive Industries Transparency Initiative - EITI)အကရၢဖိသ့ဉ်တဖၣ်အကျိတၢ်ဘျူဒီးဝဲတၢ်ထး ထီဉ်နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢကတီၢ်တၢ်အုဉ်ကီၢ်ဟံးမူဒါဒီးတၢ်အိဉ်ဖျိဖျိဖျါကျိအဂီၢ်ဟူးဝဲၣ်မၤပူၤထးထီဉ်စ့ၢ်ကီၢ်ဝဲၣ်န့ဉ်လီၤ.

၂၀၀၈ဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်ဘျူသဲစးခိဉ်သ့ဉ်,အဆၢ(၃၇)

၃၇.ထံကီၢ်အံၤန့ဉ်-

(က)ထံကီၢ်အံၤန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲၣ်ကယံာ်ထံကီၢ်အပူၤဟံးခိဉ်ခိဉ်ဖိလၢ,ထံဖိခိဉ်ဖိလၢ,ကလံး,မူကယၤအပူၤ တၢ်ထးတၢ်တီၤသ့ဉ်တဖၣ်ခဲလၢအကစၢ်လီၤ.

(ခ)ထံကီၢ်ပဘၣ်ဝဲန့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိဉ်ခိဉ်ခဲလၢအဖိခိဉ် ပူၤမၤမ့ၢ်က့ၢ်ဝဲၣ်ကွၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ထးထီဉ်ဝဲန့ဉ်လတၢ်အံၤထွဲက့ၢ်ထွဲပာဆၢက့ၤအိၤအဂီၢ် ကဘၣ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်သဲစးတၢ်ဘျူန့ဉ်လီၤ.

(ဂ)ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်အိဉ်ယၢခွဲးယၢ,တၢ်န့ဉ်သၢ်ခွဲးယၢ,နီၢ်ကစၢ်တၢ်မၤခွဲးယၢ, တၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်အသိဒီးတၢ်ပဘၣ်နီၢ်ကစၢ်အတၢ်သ့ဉ်တဖၣ်ကဘၣ် ဟ့ဉ်မၤတၢ်မၤခွဲးယၢဒ်တၢ်သိဉ်တၢ်သိအသိးန့ဉ်လီၤ.

ဝဲ ၂၀၀၈ဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်ဘျူသဲစးခိဉ်သ့ဉ်ကွဲးဟံးလီၤ.ကီၢ်စၢ်ဖျိအပဒိဉ်န့ဉ်ပဘၣ်နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢသ့ဉ်တဖၣ်သန့ကတၢ် မၤအါထီဉ်တၢ်နီၤလီၤ.က့ၢ်ဝဲၣ်ခုဟံးန့ဉ်လၢန့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်အဖိခိဉ်လၢကီၢ်စၢ်ဖျိဒီးကီၢ်ခဲဉ် ဒီးကီၢ်ခိဉ်သ့ဉ်တဖၣ်အဘၣ်စၢတၢ်ဒီးသဘၣ်အိၤတအိဉ်ဝဲၣ်ဘၣ်.

၂၀၀၈ကံင်ဒိဉ်ထံးတၢ်ဘျးသဲစးခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်လီၤကျဲၤလီၤ(၅)

တၢ်ရဲဉ်လီၤကျဲၤလီၤ-၅

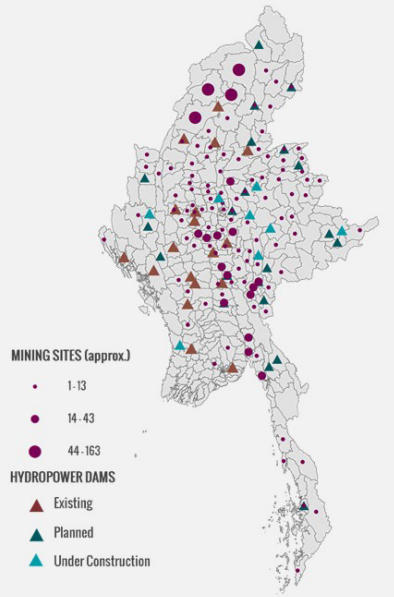
၂၉-ဒ်ကီၢ်စၢ်ဖျိဉ်ကွဲးဟ်လီၤသဲစးတၢ်ဘျးအိဉ်ဝဲအသိးကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်အပူၤတၢ်ယးကံသဝံဒီးရဲဉ်နီဉ်သိးအခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်ကျဲၤမးအိးဒီးယးအိဉ်ဝဲ.

၃၀-ဒ်ကီၢ်စၢ်ဖျိဉ်ကွဲးဟ်လီၤသဲစးတၢ်ဘျးအိဉ်ဝဲအသိးကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်အပူၤတၢ်ယးဟီဉ်လၢဝံနီဉ်ဒီးစၢ်ပူၤထးပူၤအခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်ကျဲၤမးအိးဒီးယးအိဉ်ဝဲ.

တၢ်ရဲဉ်လီၤကျဲၤလီၤ-၅,ဟ်ယုဉ်ဝဲဒီးတၢ်ဟ်ပနီဉ်န့ၢ်ကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်အပူၤတၢ်ယးကံသဝံဒီးတၢ်သ့ဉ်တၢ်ယးရဲဉ်နီဉ်သိးကံသဝံသ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်ဟီဉ်လၢဝံနီဉ်ဒီးစၢ်ပူၤထးပူၤအခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်ကျဲၤမးအိးဒီးယးအိဉ်ဝဲ. တၢ်ပဆူရဲဉ်ကျဲၤကျိဉ်စ့ဂ့ၢ်ဝဲသ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်လၢပဒိဉ်အံၤပူၤတဖုဒီးတဖုအဘၣ်စၢ်အကၢ်အဂီၢ်အကလုာ်ဒ်သိးအံၤသ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်အဖိခိဉ်မ့တၢ်မးအါထီဉ်န့ၢ်ကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ်အကျိၤအကျဲကျိဉ်စ့ဟ်န့ၢ်လီၤလၢတလီဉ်တၢ်ဘျးတၢ်ကျဲၤခိဉ်ထံးတၢ်ဘျးသဲစးခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်လီၤကျဲၤလီၤ.

တၢ်ထုးထီဉ်န့ၢ်ဆၢဉ်တၢ်အိဉ်ယၢ်အတၢ်အိဉ်သး

- တၢ်တယုၤထီဉ်သးအိဉ်အါမးဝဲတၢ်ဟ့ဉ်နီၤလီၤဝဲန့ၢ်ဆၢဉ်တၢ်အိဉ်ယၢ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်ဒီးတၢ်ထုးထီဉ်အိဉ်တၢ်ဟ့ဉ်ဂၤတဖုလၢကီၢ်ပယီၤအကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ.
- စၢ်ပူၤထးပူၤတၢ်မးလီၤသ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်ဖျိဉ်စးတၢ်လဲၤတၢ်ဂီၢ်(၂၀၀၆န့ဉ်)အဖိခိဉ်ဟ်ဖျိဉ်ထီဉ်ဝဲဒဉ်လၢအိဉ်တၢ်ထီဉ်တယးအိးအသိး,စကဲကီၢ်စိခိဉ်အပူၤတၢ်ထုးထီဉ်စၢ်ထုးတၢ်ဟ့ဉ်ဂၤအပတီၢ်န့ဉ်မ့ဝဲအအါကတၢ်ဒီးဖျိဉ်ကီၢ်စဲဉ်မ့တၢ်ကီၢ်စိခိဉ်သ့ဉ်တၢ်ရဲဉ်ကျဲၤလီၤ.
- ထံကီၢ်စိခိဉ်အပူၤတၢ်တယုၤထီဉ်သးလၢတၢ်လီၤဟီဉ်ကစီၤတၢ်သိးလီၤသးဘၣ်သ့ဉ်အတဖုအကျိၤအိဉ်ထီဉ်ဝဲအဖိခိဉ်တၢ်လီၤအိဉ်ထီဉ်လၢတၢ်ကသုးကျဲၤဝဲတၢ်ထီဉ်ယုတၢ်ဟ့ဉ်ဂၤတဖုတၢ်ထုးထီဉ်တၢ်ရဲဉ်ကျဲၤသ့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်လၢကမးလီၤတၢ်ကျဲၤထံဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤဒဲးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖျိဉ်လၢထံကီၢ်စိခိဉ်အန့ၢ်ဆၢဉ်တၢ်အိဉ်ယၢ်ထုးတၢ်ကသုဝဲအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

ကျဲယူထာသွန်တဖၣ်လၢ န့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢတၢ်မၤမူဒါဂီၢ်

- ၁ ကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်တၢ်ပဘၣ်တၢ်အကစၢ်ဒီးအတၢ်ပဆၢရဲၣ်က့ၤ
- ၂ ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တၢ်ပဘၣ်တၢ်အကစၢ်ဒီးအတၢ်ပဆၢရဲၣ်က့ၤ
- ၃ တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ(ကီၢ်စဲၣ်/ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်)အတၢ်ပဘၣ်တၢ်အကစၢ်ဒီးတၢ်ပဆၢရဲၣ်က့ၤ
ယုၣ်ဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်
- ၄ တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ(ကီၢ်စဲၣ်/ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်)အတၢ်ပဘၣ်တၢ်အကစၢ်ဒီးတၢ်ပဆၢ
ရဲၣ်က့ၤယုၣ်ဒီးကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်အပဒိၣ်

ကျဲယူထာသွန်တဖၣ်လၢတၢ်နီၤလီၤန့ဆၢၣ်တၢ် အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်

တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်လၢအတၢ်မ့ၢ်ကျဲလီၤလီၤဘၣ်
အိၣ်-ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ယွဲမၤစၢလၢကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်ကတၢၢ်ထီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံး
တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲတဖၣ်အဂီၢ်

- တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်လၢကျဲလီၤလီၤ**
- ကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်ဆူကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်
 - ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဆူကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်
 - ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဆူကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်

နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကီၢ်စၢဖျိဉ်ပဒိဉ်ဒီးကီၢ်စဲၣ်ပဒိဉ်တဖၣ်အဘၣ်စၢတၢ်ဂ့ၢ်လီၤဘျီလီၤသးအိဉ်ဝဲလၢတၢ်လီၤကိးဖျါဒီးလီၤ.
- နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ပၤအိးဖျါအိဉ်လၢကီၢ်စၢဖျိဉ်ပဒိဉ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲကျိဉ်စ့တၢ်ဘၣ်ဘျးသ့ၣ်တဖၣ်ဆုထံဖိကီၢ်ဖိကမ္မၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဆိဉ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဂံၢ်ခိဉ်ထံးကွဲးသန့-ထံးကီၢ်တဘျီအနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးထံးကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ပၤအိးဖျါအိဉ်လၢကီၢ်စၢဖျိဉ်ပဒိဉ်န့ၣ်မၤဘၣ်ဂံၢ်ကွၢၤဝဲတၢ်တဖၣ်လီၤလီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်လၢကျိဉ်စ့တၢ်ဘျးအထိးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဂံၢ်ခိဉ်ထံးကွဲးသန့-ဖျါအိဉ်ဆိးလၢကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်ဖျါအကီၢ်တၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢလၢပူၤန့ၣ်တၢ်အိဉ်ယၢန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်တဖၣ်လီၤလီၤလီၤလၢကျိဉ်စ့တၢ်ဘၣ်ဘျးအထိးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အယံထံးကီၢ်လၢအန့ၣ်ပတၢ်တၢ်အိဉ်ကကဘၣ်မၤလီၤတၢ်ထီၣ်ယုက့ၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ်ကျိဉ်စ့ဒီးယၢတၢ်သးထံးသိန့ၣ်လီၤ.
- ကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤအိးအိဉ်ကြးလၢတၢ်ထၢန့ၣ်ကွၢ်ထံးဆိကမ္မၢ်ယုဉ်စ့ကိးပူၤဂ့ၢ်ဝိးဒီးခိဉ်ယၢနွဲ့ဆာဉ်တၢ်ဘၣ်ဘျးထံးသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်အယံန့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၤလီၤကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်ဒီးနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်

- တၢ်အကီၢ်အစီလၢအရၢဒိဉ်တခါမ့ၢ်ဝဲဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဒီးလဲလီၤနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်(ဒိသ့ကျိဉ်စ့ခဲလၢအထိးန့ၣ်တၢ်လၢကီၢ်စၢဖျိဉ်ပဒိဉ်ပဒိဉ်ပဒိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိဉ်ယၢအပူၤတၢ်ကွၢ်ထံးခိဉ်ယၢနွဲ့ဆာဉ်အပူၤဒီးတၢ်ဘၣ်လိးကုစ့အိဉ်လိးအပူၤဒီးတၢ်အဂုဉ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်)တဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤန့ၣ်အိးလၢတၢ်အိဉ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်.တၢ်ဂ့ၢ်လီၤထွဲတဖၣ်အံၤအယံခိဉ်တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်ဒီးအိဉ်ကျိဉ်စ့ဟဲန့ၣ်လၢနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢတဖၣ်အံၤအိဉ်တၢ်ဒုဉ်(၁၀၀) မျးကယၢအစီလၢန့ၣ်လီၤ.
- ဝဲလၢတၢ်ပတၢ်နွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဖျိဉ်ပဒိဉ်ပဒိဉ်ပဒိဉ်သးအခါဒီးဖျါကျိဉ်စ့တၢ်ပၤအ့ၣ်ကျိဉ်စ့အိဉ်တၢ်နီၤလီၤတၢ်ဒီးလဲနွဲ့ဆာဉ်တၢ်အိဉ်ယၢလၢကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်စဲၣ်ပဒိဉ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တြီယာအိးတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဝဲအံၤတၢ်မၤသ့အိးသ့ၣ်လၢကျိဉ်စ့ဂံၢ်ခိဉ်ထံးခိဉ်တဖၣ်အိဉ်ဘၣ်ဆုထံးကီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤလၢကျိဉ်စ့တၢ်တဖၣ်လီၤလီၤလီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအိဉ်ဝဲဒၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်လၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်

ဝဲလတၢ်န့ၣ်ပၢဘၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢမ့ၢ်ဝဲကီၢ်စဲၣ်အမူအဒါအခါန့ၣ်,တၢ်လီၤဆီမၤအသးလၢကျိၣ်စ့တၢ်တဘၣ်လိာ်ဖိးဒုသ့ၣ်တဖၣ်လၢကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်အကျိၣ်ကဲထီၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.

ကျဲယုထာတဖၣ်လၢတၢ်နီၤလီၤတၢ်ဒီးလဲအဂီၢ်

ကီၢ်စဲၣ်-ဆူ-ကီၢ်စဲၣ်
(တၢ်နီၤလီၤဒ်က့ၢ်ဂီၤလၢသၢယဲ)

ကီၢ်စဲၣ်-ဆူ-ကီၢ်စဲၣ်
(တၢ်နီၤလီၤဒ်က့ၢ်ဂီၤဖိၣ်ဒီးဖိလၢ)
တၢ်နီၤဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢ
တၢ်ဒီးလဲတဖၣ်ဆူကီၢ်စဲၣ်

ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပဒိၣ်န့ၣ်
ကမၤထၢကျိၣ်စ့လတၢ်ထီၣ်ယုဟ့ၣ်နီၤလီၤ
ဆူကီၢ်စဲၣ်လၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢတၢ်ကတၢၢ်
လၢသ့ၣ်တဖၣ် (မ့)အိၣ်ထွဲကျိၣ်စ့လၢ
ထံကီၢ်တၢ်ထီၣ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.

တၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးလၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

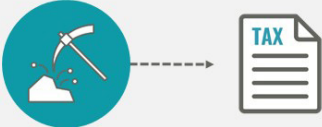
တၢ်နီၤလီၤကၤဒါကၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်လၢကီၢ်စဲၣ် (မ့တမ့ၢ်)ကီၢ်ဒိၣ်တဖၣ်ပုၤလၢပုၤနီၤတၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ယုအိၣ်အါဆူကီၢ်စဲၣ် (မ့)ကီၢ်ဒိၣ်တဖၣ်ပုၤလၢပုၤနီၤတၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ယုအိၣ်စ့န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲတၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးလၢထံကီၢ်ဒိၣ်ကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ယုန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ယုမၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုကၤလီၤခၢၣ်သးပဒိၣ်ပၢဘၣ်တၢ်အိၣ်ယၢနီၤလီၤကၤဒါကၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်တုၤသိးလၢထံန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသးလၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤ ကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- လီၤခၢၣ်သးပဒီၣ်အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးဒီးထီၣ်ယုက့ၤဝဲကီၢ်စ့ၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ယုနီၣ်ထီၣ်အဖီလၢတဖၣ်တုၤလၢ ဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးဒီးကီၢ်စ့ၣ်အပတီၢ်တၢ်ထီၣ်ယု (မ့တမ့ၢ်) မ့ၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးဒီးကီၢ်စ့ၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်လၢ အထူးတီၤကတၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတီၤပတီၢ်တၢ်ခိၣ်တၢ်ခဲဘၣ်ယးကျိၣ်စ့တၢ်ဝဲယၤကအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ လီၤခၢၣ်သးပဒီၣ်အကီၢ်ဝဲလၢအစုတတုၤဝဲလိာ်လိာ်ဆူန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပနံၣ်တၢ်ကကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ဒီး တၢ်ထူးထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခိၣ်အသ့လၢအဘၣ်ထွဲဒီး န့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤအသၢန့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကျိၣ်စ့တၢ်တတုၤသးထံးသးဒီး ကျိၣ်စ့တလၢတလီၤဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ

- အပတီၢ် ၁ ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်နီၤလီၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤကျိၣ်ယုထးသ့ၣ်တဖၣ်.
- အပတီၢ် ၂ ကရၢ်တၢ်တဲသကိး-(၂၀)မံးနံး
တၢ်နီၤလီၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၤကျိၣ်စ့ဟဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ခိၣ်ဖျါလၢ ကျိၣ်စ့တၢ်တဲသကိးကျဲၤအသိၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်လဲၣ်. တၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အီၤလၢကတီၢ်ဖျါ (မ့တမ့ၢ်) ကတီၢ်ယံၣ်ကီၢ်သ့မန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်
- အပတီၢ် ၃ ကရၢ်တၢ်ပၣ်ဖျါ-(၁၅)မံးနံး
ယုထးထီၣ်ခၢၣ်စးတဂၤလၢကပၣ်ဖျါထီၣ်ကဒါက့ၤ

တၢ်စၢ်ဖျိၣ်က့ၤ နီၣ်ဝံၣ်ခံ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်

- ကီၢ်ပယီၤပုၤတၢ်ဟံးန့ၢ်သ့ၣ်န့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ယၢၤလၢကီၢ်စံၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၢ်တၢ်တဂ့ၢ်သးဒီးတၢ်လီၤဆီတဖၣ်ဆိၣ်ဝဲဒိၣ်ခိၣ်ဖျါန့ၢ်လီၤ.
- ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်အဝဲဒိၣ်ကန့ၢ်လီၤမၤဝဲတၢ်နီၤလီၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ယၢၤကျိၣ်စ့ၤန့ၢ်အတၢ်အၢၣ်လီၤဆီလီၤတခါဒီးကီၢ်စံၣ်(ဖ)ကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ခိၣ်ဖျါကျိၣ်စ့ၤဂီၢ်တၢ်အၢၣ်ဖျါကျိၣ်စ့ၤန့ၢ်၆၂၀၀၈ဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျုးသဲးစးခိၣ်သ့ၣ်အပူၤတၢ်လီၤဝဲဒိၣ်ဘၣ်.
- ဝဲဒိၣ်ရၢၣ်သန့အပူၤကီၢ်စံၣ်ဖတဖျါကီၢ်ခိၣ်လၢအပတၢ်ဝဲန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ယၢၤတဖၣ်ကဒုးဆိၣ်ထီၣ်ဝဲကျိၣ်စ့ၤဂီၢ်တၢ်တဂ့ၢ်သးထံးသးလၢကီၢ်စံၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဘၣ်မၤဘၣ်လီၤဝဲဒိၣ်ဒုးက့ၤအိၤခိၣ်ဖျါတၢ်ထီၣ်ယုၤတၢ်တီၤပတီၤတုၤသးထံးသးန့ၢ်လီၤ.
- တၢ်ထီၣ်ယုၤတၢ်တီၤပတီၤတုၤသးထံးသးကဲထီၣ်အသးသ့ၣ်လၢတၢ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်ယၢၤကျိၣ်စ့ၤန့ၢ်အကီၢ်စံၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤ.
- တကးဒိၣ်ဘၣ်,တၢ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်ယၢၤကျိၣ်စ့ၤန့ၢ်အတၢ်အၢၣ်လီၤဆီလီၤတဖၣ်န့ၢ်လၢကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ပဒိၣ်ဒီးကီၢ်စံၣ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤတၢ်ဒုးဆိၣ်ထီၣ်အိၤသ့ၣ်ဝဲဒိၣ်န့ၢ်လီၤ.
